

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Τροποποίηση του ν. 4557/2018 (Α' 139) για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας-Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 (L 156) και του άρθρου 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2177 (L 334)»

I. Γενικά

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διарκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, αποτελείται από 33 άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Ειδικότερα, στο άρθρο 1 ορίζεται ο σκοπός του νόμου, με επίκληση των τροποποιήσεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 από την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 και το άρθρο 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/2177. Με το άρθρο 2 επαναπροσδιορίζονται οι έννοιες «πραγματικός δικαιούχος», «ανώτερο διοικητικό στέλεχος» και «ηλεκτρονικό χρήμα», που περιλαμβάνονται στους ορισμούς του άρθρου 3 του ν. 4557/2018, προστίθενται δε σε αυτό το άρθρο ορισμοί για τα «εικονικά νομίσματα» και τον «πάροχο υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών». Το άρθρο 3 τροποποιεί ορισμένα από τα μέχρι σήμερα προβλεπόμενα βασικά αδικήματα, το άρθρο 4 διευρύνει τον κύκλο των υπόχρεων προσώπων, στο δε άρθρο 5 εξειδικεύονται οι αρχές και οι αρμοδιότητές τους ως προς την εποπτεία της εφαρμογής των διατάξεων του νόμου από τα κατά περίπτωση υπόχρεα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ

άλλων, των παρόχων ανταλλαγής εικονικών νομισμάτων και των παρόχων υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών. Με το άρθρο 6 τροποποιούνται οι ασκούμενες από την Διεύθυνση Χρηματοοικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών αρμοδιότητες του «Κεντρικού Συντονιστικού Φορέα», με την προσθήκη σε αυτές, της διαβίβασης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των αναφερόμενων στις σχετικές διατάξεις επικαιροποιημένων πληροφοριών. Το άρθρο 7 επιφέρει τροποποιήσεις στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Στρατηγικής για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησης της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής. Περαιτέρω, τροποποιούνται διατάξεις για την εφαρμογή της δέουσας επιμέλειας από νομικές οντότητες σε περιπτώσεις συναλλαγών με ηλεκτρονικό χρήμα ή ειδικό προπληρωμένο μέσο, διατάξεις για τα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας, διατάξεις για την αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη, συμπεριλαμβανομένων ρυθμίσεων για μέτρα επί συναλλαγών προσώπων με εγκατάσταση σε τρίτες χώρες, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως χώρες υψηλού κινδύνου για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή νομιμοποίηση της τρομοκρατίας, καθώς και διατάξεις για εφαρμογή μέτρων πλέον αυτών της δέουσας επιμέλειας, σε διασυνοριακές σχέσεις ανταπόκρισης, που αφορούν σε εκτέλεση πληρωμών με ίδρυμα πελάτη από τρίτη χώρα (άρθρα 8-13), ρυθμίζονται ζητήματα εφαρμογής μέτρων δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη (άρθρο 15), εισάγονται ρυθμίσεις για το περιεχόμενο του εθνικού καταλόγου προσώπων που ασκούν ή άσκησαν σημαντικό δημόσιο λειτούργημα, καθώς και ανάλογες ρυθμίσεις για τους διαπιστευμένους στην ελληνική επικράτεια διεθνείς οργανισμούς (άρθρο 14). Με το άρθρο 16 τροποποιούνται διατάξεις για το Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων, καθορίζονται περαιτέρω υποχρεώσεις τους και ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα διασύνδεσης μεταξύ του ανωτέρω Μητρώου, του Γενικού Εμπορικού Μητρώου, καθώς και άλλων πληροφοριακών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων αντίστοιχων μητρώων τηρουμένων σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίστοιχες ειδικές ρυθμίσεις εισάγονται με το άρθρο 17 για το Μητρώο πραγματικών δικαιούχων εμπιστευμάτων και παρόμοιων νομικών μορφωμάτων. Με το άρθρο 18 θεσπίζεται κεντρικός αυτοματοποιημένος μηχανισμός ηλεκτρονικής ανάκτησης δεδομένων (Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών), προς έγκαιρη εξακρίβωση στοιχείων φυσικών ή νομικών προ-

σώπων που κατέχουν ή ελέγχουν λογαριασμούς πληρωμής, τραπεζικούς λογαριασμούς και θυρίδες ασφαλείας εντός της ελληνικής επικράτειας. Με το άρθρο 19 διευκολύνεται η αμεσότητα και ταχύτητα της συνεργασίας στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών των κρατών μελών. Το άρθρο 20 εισάγει τροποποιητικές ρυθμίσεις στη διαδικασία υποβολής καταγγελίας από φυσικά πρόσωπα προς την αρμόδια Αρχή, ή εντός του υποχρέου προσώπου, καθώς και μέτρα προστασίας των αναφερόντων. Με τα άρθρα 21-23 αναδιατυπώνονται τα προς διατήρηση και φύλαξη από τα υπόχρεα πρόσωπα έγγραφα και δεδομένα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση από τις αρμόδιες αρχές ενδεχόμενης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, χαρακτηρίζεται ζήτημα δημοσίου συμφέροντος η κατά τις διατάξεις του εν θέματι νόμου επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ρυθμίζονται δε και ζητήματα από τη συλλογή, τήρηση, επεξεργασία και δημοσιότητα στατιστικών στοιχείων από τις κατά περίπτωση αρμόδιες δημόσιες Αρχές. Τα άρθρα 24-27 εισάγουν νέες ρυθμίσεις για τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών, τυποποιούν την εμπιστευτικότητα ορισμένων στοιχείων και πληροφοριών σε σχέση με τα εκάστοτε υπό διερεύνηση αδικήματα, ρυθμίζουν τη συνεργασία μεταξύ των ελληνικών Αρχών και των αντίστοιχων Αρχών των κρατών μελών, και προσθέτουν διατάξεις για την ανταλλαγή πληροφοριών σε εξαιρετικές περιστάσεις. Στα άρθρα 28 και 29 τίθενται ρυθμίσεις, συμπληρωματικά προς αυτές του άρθρου 20, σχετικά με τις διαδικασίες εντός του υποχρέου προσώπου και σχετικά με τις εσωτερικές διαδικασίες σε επίπεδο ομίλου (θυγατρικές και υποκαταστήματα), αντίστοιχα. Το άρθρο 30 αναφέρει τις ποινικές κυρώσεις και προσθέτει υποχρέωση αμελλητί ενημέρωσης των αρμοδίων εισαγγελικών αρχών από τις προβλεπόμενες στον ν. 4557/2018, όπως έχει τροποποιηθεί, εποπτικές αρχές. Το άρθρο 31 εισάγει νέες διατάξεις για την άμεση και πλήρη πρόσβαση των Μονάδων της αρμόδιας Αρχής (άρθρο 49 ν. 4557/2018) σε δεδομένα και αρχεία, προς εξακρίβωση των από τον νόμο προβλεπόμενων στοιχείων των υπό διερεύνηση προσώπων. Το άρθρο 32 εισάγει υποχρέωση για τη θεσπισθείσα από τον ανωτέρω νόμο Επιτροπή Δικηγόρων, η οποία πρέπει να δημοσιεύει ετήσια έκθεση με τον αριθμό των υποβληθεισών σε αυτήν αναφορών περί ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών που λήφθηκαν από την Επιτροπή, καθώς και τον αριθμό των ληφθεισών αναφορών που διαβιβάστηκαν στην αρμόδια Αρχή. Στο άρθρο 33 ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

Β. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση, με το παρόν νομοσχέδιο, επιχειρείται, μεταξύ άλλων, η ενίσχυση του νομικού πλαισίου «για την πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, διευρύνοντας τις δυνατότητες συνεργασίας των εμπλεκόμενων αρμόδιων φορέων, καθώς και την πρόσβαση σε μητρώα και διαθέσιμες πληροφορίες», επιδιώκεται δε και «η δημιουργία ενός ρυθμιστικού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους χωρίς να υφίστανται δυσανάλογο κόστος συμμόρφωσης». Οι υπό τροποποίηση διατάξεις είναι αυτές του ν. 4557/2018 (βλ. παρατηρήσεις στην από 25-7-2018 Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις»). Στις εισαγωγικές σκέψεις της Οδηγίας 2018/843, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής ως προς τον δικαιολογητικό λόγο των σχετικών υπό ενσωμάτωση ρυθμίσεων: «Οι πάροχοι υπηρεσιών ανταλλαγής μεταξύ εικονικών νομισμάτων και παραστατικών νομισμάτων (δηλαδή κερμάτων και χαρτονομισμάτων τα οποία αναγνωρίζονται ως νόμιμο χρήμα, και ηλεκτρονικού χρήματος μιας χώρας που γίνεται δεκτό στις συναλλαγές στη χώρα έκδοσής του), καθώς και οι πάροχοι υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών δεν έχουν υποχρέωση κατά την ενωσιακή νομοθεσία να εντοπίζουν την ύποπτη δραστηριότητα (...). Η ανωνυμία των εικονικών νομισμάτων καθιστά δυνατή τη δυνητική αθέμιτη χρήση τους για εγκληματικούς σκοπούς (...) τα κράτη μέλη θα πρέπει να ζητούν από τις υπόχρεες οντότητες να εφαρμόζουν πρόσθετα μέτρα μετριασμού σχετικά με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου που εντοπίζονται από την Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη εκκλήσεις για αντίμετρα και συστάσεις, όπως εκείνες που εκφράζονται από τη FATF, και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες (...) η ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών και η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών ΚΕΧ/ΧΤ για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των φορέων προληπτικής εποπτείας δεν θα πρέπει να εμποδίζεται από την ανασφάλεια δικαίου που μπορεί να προκύψει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σαφών διατάξεων σε αυτόν τον τομέα (...). Οι πληροφορίες προληπτικού χαρακτήρα που αφορούν τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όπως οι σχετιζόμενες με την καταλληλότητα και την αξιοπιστία των διευθυντών και

των μετόχων, τους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, τη διοίκηση ή τη συμμόρφωση και τη διαχείριση κινδύνου, είναι συχνά απαραίτητες για την επαρκή εποπτεία ΚΞΧ/ΧΤ αυτών των ιδρυμάτων. Παρομοίως, οι πληροφορίες ΚΞΧ/ΧΤ είναι επίσης σημαντικές για την προληπτική εποπτεία αυτών των ιδρυμάτων. (...). Η προσέγγιση για την αναθεώρηση των υφιστάμενων πελατών στο σημερινό πλαίσιο βασίζεται στον κίνδυνο (...). Η εμπιστοσύνη στις χρηματοπιστωτικές αγορές από τους επενδυτές και το ευρύ κοινό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη ακριβούς καθεστώτος γνωστοποίησης που παρέχει διαφάνεια όσον αφορά τον πραγματικό δικαιούχο και τις δομές ελέγχου των εταιρικών και άλλων νομικών οντοτήτων και ορισμένων τύπων εμπιστευμάτων και παρεμφερών νομικών μορφωμάτων».

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3

Με το άρθρο 3 του παρόντος νομοσχεδίου τροποποιείται το άρθρο 4 του ν. 4557/2018, το οποίο περιέχει κατάλογο των εγκλημάτων που συνιστούν τα βασικά αδικήματα, από τα οποία προέρχεται η περιουσία που αποτελεί αντικείμενο των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Εν προκειμένω, παρατηρούνται τα εξής:

α) στο στοιχείο δ' η φράση «237B ΠΚ» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «396 ΠΚ», διότι στον νέο Ποινικό Κώδικα η δωροδοκία – δωροληψία στον ιδιωτικό τομέα τυποποιείται στο άρθρο 396,

β) το στοιχείο η' πρέπει να διαγραφεί, διότι το αναφερόμενο άρθρο 351 ΠΚ έχει καταργηθεί στον νέο Ποινικό Κώδικα,

γ) στο στοιχείο ιδ' πρέπει να διαγραφεί η αναφορά στον ν. 2803/2000, ο οποίος έχει καταργηθεί με το άρθρο 28 του ν. 4689/2020. Εξ άλλου, το περιεχόμενο του άρθρου 25 του ν. 4689/2020, σύμφωνα με το οποίο, «Τα αδικήματα των άρθρων 23 και 24 του παρόντος μέρους, καθώς και τα αδικήματα των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237, 237Β, 375, 386, 386Α, 386Β, 390 Π.Κ. και 155 επ. του ν. 2960/2001 (Α 265), όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, συνιστούν βασικά αδικήματα κατά την έννοια του άρθρου 4 του ν. 4557/2018 (Α 139)», πρέπει, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, να ενσωματωθεί στο άρθρο 4 του ν. 4557/2018,

δ) στο στοιχείο ιστ' η φράση «καθώς και της μη καταβολής χρεών που προκύπτουν από χρηματικές ποινές ή πρόστιμα που έχουν επιβληθεί από τα δικαστήρια ή άλλες διοικητικές αρχές και άλλες αρχές» πρέπει να διαγρα-

φεί, διότι το εδάφιο γ' της παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 1882/1990 που προστέθηκε με το άρθρο 469 του Ποινικού Κώδικα, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4619/2019, διαλαμβάνει τα εξής: «Στην αίτηση και στον πίνακα χρεών που υποβάλλονται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο δεν συμπεριλαμβάνονται και δεν υπολογίζονται για τον προσδιορισμό της ευθύνης του προσώπου, τα χρέη που προέρχονται από τη μη εκτέλεση χρηματικών ποινών που επιβλήθηκαν από ποινικό δικαστήριο και οι σχετικές με αυτά προσουξήσεις, τόκοι και λοιπές επιβαρύνσεις καθώς και τα χρέη από τα αδικήματα που τυποποιούνται στο άρθρο 66 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας μαζί με τις σχετικές με αυτά προσουξήσεις, τόκους και λοιπές επιβαρύνσεις».

2. Επί του άρθρου 5

Με την παράγραφο 2 αντικαθίσταται, μεταξύ άλλων, η περίπτωση στ' της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του ν. 4557/2018. Στο πέμπτο εδάφιο της νέας περίπτωσης στ' θα ήταν σκόπιμο, για λόγους νοηματικής πληρότητας της ρύθμισης, μετά τη λέξη «αντιμετωπισθούν» (οι ελλείψεις), να τεθεί η φράση «και καλυφθούν».

3. Επί του άρθρου 7

Με το παρόν αντικαθίσταται το άρθρο 8 του ν. 4557/2018. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του νέου άρθρου 8 θα ήταν σκόπιμο, για την πληρότητα της ρύθμισης, μετά τη λέξη «τουλάχιστον», να προστεθεί η φράση «μία φορά». Στην περίπτωση εε' της νέας παραγράφου 6 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή Στρατηγικής, στο πλαίσιο σύνταξης της Έκθεσης Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου, «αναφέρει τις εθνικές προσπάθειες, τη θεσμική δομή και τις διαδικασίες του συστήματος καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων (...) καθώς και τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους (...) στον βαθμό που οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες». Θα ήταν σκόπιμο, για λόγους σαφήνειας της ρύθμισης, να προσδιορισθεί, αν η λέξη «αναφέρει» αφορά στο περιεχόμενο της ανωτέρω Έκθεσης, ή αν η εν λόγω αναφορά έχει ως αποδέκτη Αρχή ή φορέα. Στο τέλος του προτελευταίου εδαφίου της νέας παραγράφου 8 θα ήταν σκόπιμο, για λόγους σαφήνειας, να προστεθεί η φράση «στην Επιτροπή».

4. Επί του άρθρου 9

Με την παράγραφο 2 αντικαθίστανται οι παράγραφοι 6 και 7 του άρθρου 13 του ν. 4557/2018. Στη νέα παράγραφο 7, θα ήταν σκόπιμο να αντικατα-

σταθεί η λέξη «έννομη» από τη λέξη «νομική» (υποχρέωση), ως νομοτεχνικά προσήκουσα.

5. Επί του άρθρου 12

Με το παρόν προστίθεται άρθρο 16Α, μετά το άρθρο 16 του ν. 4557/2018, κατ' επίκληση της παραγράφου 11 του άρθρου 1 της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του νέου άρθρου 16Α προβλέπει «στενή και συνεχή παρακολούθηση». Η αντίστοιχη ρύθμιση της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, δηλαδή η περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 18 Α (το οποίο προστέθηκε στην Οδηγία 2015/849 με την παράγραφο 10 του άρθρου 1 της Οδηγίας 2018/843), κάνει λόγο για «διεξαγωγή ενισχυμένης παρακολούθησης» (η απόδοση στην αγγλική γλώσσα είναι «enhanced monitoring», η δε απόδοση στη γαλλική γλώσσα είναι «surveillance renforcée»). Για λόγους τεχνικής ακρίβειας, στην περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του νέου άρθρου θα ήταν σκόπιμο, μετά τη λέξη «διενεργούν», να τεθεί η λέξη «ενισχυμένη», συνοδευόμενη από κόμμα (,). Περαιτέρω, παρατηρείται ότι στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου 16Α προβλέπεται «εφαρμογή αποκλεισμού ή περιορισμού επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών». Στην αντίστοιχη διάταξη της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας (περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του προαναφερθέντος νέου άρθρου 18Α), όπου προβλέπονται μέτρα που μπορεί να επιβληθούν διαζευκτικά ή σωρευτικά, γίνεται λόγος μόνο για «περιορισμό» των ρυθμιζόμενων σχέσεων, και όχι για «αποκλεισμό», ο οποίος, επομένως, δεν περιλαμβάνεται στη σχετική ρύθμιση της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας. Επίσης, στην περίπτωση δ' της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου 16Α θα ήταν σκόπιμο, για λόγους ομοιομορφίας προς τις λοιπές ρυθμίσεις της συγκεκριμένης παραγράφου, πριν από τη λέξη «αυξημένο», να τεθεί η φράση «απαίτηση για».

6. Επί του άρθρου 21

Με την παράγραφο 2 τροποποιείται το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 30 του ν. 4557/2018. Στο δεύτερο εδάφιο της ισχύουσας διάταξης, όπως παρατίθεται στο νομοσχέδιο, αντί της ημερομηνίας «25.6.2015» τέθηκε, προφανώς εκ παραδρομής, η ημερομηνία «25.7.2015», η οποία πρέπει να διορθωθεί σε «25.6.2015», δεδομένου ότι προς συζήτηση και ψήφιση φέρεται η παράγραφος 3 του άρθρου 30 του ν. 4557/2018 στο σύνολό της, όπως θα ισχύει μετά την τροποποίηση του πρώτου εδαφίου της.

7. Επί του άρθρου 22

Με το παρόν αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 31 του ν. 4557/2018, φέρεται όμως προς συζήτηση και ψήφιση το άρθρο 31 στο σύνολό του, όπως θα διαμορφωθεί μετά την αντικατάσταση της ταυτάριθμης παραγράφου του. Παρατηρείται ότι κατά την παράθεση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 αναφέρεται το άρθρο 13 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, αντί του άρθρου 11 του ν. 2472/1997, όμως η εν λόγω κατά περιεχόμενο διόρθωση ορθώς εχώρησε στη ρύθμιση. Επομένως, για λόγους νομοτεχνικής ακρίβειας, το παρόν άρθρο 22 πρέπει να εισαγάγει τη νέα ρύθμιση, ως εξής: «Η παρ. 2 του άρθρου 31 του ν. 4557/2018 τροποποιείται, η παρ. 3 αυτού αντικαθίσταται, και το άρθρο 31 διαμορφώνεται ως εξής».

8. Επί του άρθρου 24

Στον τίτλο του παρόντος, αντί της λέξης «του», να τεθεί η λέξη «του».

9. Επί του άρθρου 25

Με το παρόν προστίθεται άρθρο 34Α, μετά το άρθρο 34 του ν. 4557/2018. Στο πρώτο εδάφιο του νέου άρθρου γίνεται αναφορά, μεταξύ άλλων, σε «αναιτιολόγητους ή υπερβολικά περιοριστικούς όρους στην ανταλλαγή πληροφοριών». Παρατηρείται ότι στην αντίστοιχη υπό ενσωμάτωση διάταξη, που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 32 του άρθρου 1 της Οδηγίας 2018/843, γίνεται λόγος για «παράλογους ή υπερβολικά περιοριστικούς όρους». Ανεξαρτήτως της υφιστάμενης εννοιολογικής διαφοροποίησης μεταξύ του όρου «παράλογους» και του όρου «αναιτιολόγητους», δεδομένου ότι στην αγγλική και γαλλική γλώσσα γίνεται χρήση, στο κείμενο της Οδηγίας, αντίστοιχα, των όρων «unreasonable» και «déraisonnables», θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο, για λόγους ακρίβειας, αντί της λέξης «αναιτιολόγητους», να τεθεί η φράση «στερούμενους λογικής βάσης».

10. Επί του άρθρου 30

Το άρθρο 30 του παρόντος τροποποιεί το άρθρο 39 του ν. 4557/2018 και προσθέτει παρ. 6, σύμφωνα με την οποία, «όταν οι αρχές του άρθρου 6 εντοπίζουν αξιόποινες πράξεις, ενημερώνουν αμελλητί τις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές». Η παρούσα διάταξη ενσωματώνει την παρ. 38 του άρθρου 1 της Οδηγίας 2018/843, η οποία συμπληρώνει το άρθρο 58 παρ. 2 της Οδηγίας 2015/849. Το άρθρο 58 της Οδηγίας 2015/849 έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 46 του ν. 4557/2018, όπου γίνεται λόγος για διοικητικές κυρώσεις. Συνεπώς, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο, προς αποφυγή σύγχυσης, η τρο-

ποποίηση του άρθρου 58 παρ. 2 της Οδηγίας 2015/849 διά της παρ. 38 του άρθρου 1 της ενσωματούμενης Οδηγίας να ενσωματωθεί στο άρθρο 46 του ν. 4557/2018, και η σχετική παράγραφος 6 στο άρθρο 39 του ν. 4557/2018 να διαγραφεί.

Αθήνα, 5 Οκτωβρίου 2020

Οι Εισηγητές
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτις
Νικόλαος Παπαχρήστος
Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών